

Lettre de Mgr Pierre Trần Thanh Chung, évêque émérite de Kontum
Respectueusement envoyée à Mgr Joseph Châu Ngọc Tri, évêque de Da Nang.

Kontum, le 19 mars 2012.

La question de Côn Dâu a rendu beaucoup de gens malheureux... Je suis l'un d'entre eux avec beaucoup d'autres dispersés aux quatre coins du monde. Je voudrais ici exprimer mon inquiétude et mon attente, en ma qualité d'enfant de cette parcelle de terre entrée dans l'histoire, il y a 135 ans, avec le père Maillard (en vietnamien, cô Thiên) à l'époque de la révolte des lettrés (1).

Quelles sont les questions qui se posent aujourd'hui ?

A - En premier lieu, la question du projet d'urbanisation

Il est nécessaire de souligner qu'il s'agit ici de faire preuve de bon sens. L'État a le droit et le devoir de faire tout ce qui est en son pouvoir pour améliorer les choses, les embellir, rendre la vie plus facile. Mais il faut que ce soit légitime, raisonnable, conforme à la priorité énoncée par le dicton : « *Le peuple est ce qu'il y a de plus précieux. Tout pour le bonheur des gens du peuple !* ». (2)

B - Pourquoi, l'État a-t-il rencontré une telle opposition à Côn Dâu ?

Parce que le projet était illégitime, injuste, inhumain, autant de raisons que j'énumère ci-dessous :

Pour ce qui concerne le projet de construction d'immeubles à étages :

a - Il n'existe pas de raison assez forte qui puisse justifier la réquisition de toute une région côtière, riche de 135 ans d'histoire religieuse. En outre, le Vietnam honore la terre des ancêtres et toucher à la sépulture de nos parents ou à tout autre tombeau est une faute infiniment grave.

b - Les raisons justifiant cette réquisition sont encore moins convaincantes auprès de la population, lorsque l'on sait que cette terre est enlevée des mains du peuple pour servir les intérêts d'un groupe privé, d'un parti, au lieu de servir les intérêts légitimes du public, qui sont beaucoup plus importants et urgents.

c - La création d'un quartier touristique ne constitue pas une raison sérieuse et solide. Si l'on voulait favoriser le tourisme, pourquoi n'avoir pas gardé Côn Dâu comme site historique, comme par exemple l'ancienne cité de Hôi An. La paroisse aurait attiré les touristes encore plus.

d - L'indemnisation proposée est tout à fait injuste. Ce qui est indemnisé un dông est ensuite vendu 30 dôngs. Qui pourrait supporter chose pareille !. La population était en train de vivre en paix, confiante en son avenir; et voilà que, soudain, elle se retrouve avec une somme ridicule, insuffisante pour bâtir une maison correcte, dépouillée de ses rizières et de ses jardins. Comment subsister lorsqu'on n'a plus que ses deux mains nues ?

e - Le mode de réquisition :

Il est illégitime, inhumain, entièrement contraire à l'idéal politique proclamé : « pour le peuple, au nom du peuple, avec le peuple ». La réquisition sert uniquement les intérêts d'un groupe d'individus. Qui a donc utilisé des armes à feu, des matraques contre les gens du peuple, allant jusqu'à les tuer? Qui expliquera pourquoi de nombreuses personnes ont dû prendre le risque

d'abandonner leur village de naissance pour s'enfuir à l'étranger ? Comment en est-on arrivé à ces extrémités ?

Comment contribuer à l'avènement du bon droit ?

Si l'on veut que le programme de réquisition soit juste et raisonnable, il est nécessaire de discuter avec la population pour en connaître les sentiments et la pensée, au lieu d'appliquer ce programme brutalement comme on l'a fait jusqu'à présent. Le bonheur du peuple avant tout... ! Mais il y a des chances que le programme ne lui convienne pas, car on ne peut absolument pas sacrifier un site historique comme celui de Côn Dâu avec ses paysages et son environnement écologique hors pair.

Je voudrais vous rapporter, Monseigneur, un dialogue échangé entre des cadres et un ancien du village accompagné de ses catéchistes montagnards. La scène s'est passée dans un village Bahnar dont le cimetière était situé près du fleuve dans la ville de Kontum.

L'ancien du village interroge les cadres :

« Voilà que vous avez préparé de l'alcool et de la viande de porc... Vous nous invitez à venir ici pour quel motif ?

- Pour vous proposer de signer un texte par lequel vous acceptez de déplacer le cimetière afin d'embellir notre ville.

- Ainsi, nous sommes invités à signer un papier vous autorisant à bouleverser les tombes de nos ancêtres. Jamais..., Jamais... » L'ancien du village et les catéchistes se levèrent alors et s'en allèrent.

Je crois que, dans un tel conflit, le disciple du Seigneur ne doit soutenir aucune des deux parties. Il soutiendra le bon droit. Celui-ci nous dit que la réquisition n'est pas nécessaire, et que si elle l'était, l'indemnisation devrait être équitable et juste. La question ne peut pas être réglée par des matraques, par des fusils, par la raison du plus fort ! Ce qui est acquis grâce aux armes des puissants n'a aucune valeur. Ceux qui soutiennent ces puissants pèchent par complicité et participent aux meurtres et aux vols commis contre les pauvres.

Les sentiments ressentis par un enfant de Côn Dâu, ma conscience d'évêque retraité me font un devoir d'exprimer ses vérités douloureuses, celles de la population de Côn Dâu mais aussi les miennes. Je vous prie, Monseigneur, de me comprendre. Je souhaite pour vous la sagesse et le courage inspirés de l'Esprit-Saint.

Je profite de cette occasion pour vous souhaiter une bonne fête patronale. Que Saint-Joseph intercède pour nous !

Pierre Trân Thanh Chung,
évêque retraité,
enfant exilé de Côn Dâu

(1) Avec quelques chrétiens fuyant les massacres de l'époque, le père Maillard a conquis sur la mer ce qui est aujourd'hui le territoire de la paroisse grâce à la construction d'une digue.

(2) Ndt : la première partie de la phrase est de Mencius et elle a été très souvent reprise par les théoriciens du socialisme en Chine comme au Vietnam.

Thư của Đức cha Phêrô Trần Thanh Chung, nguyên Giám mục giáo phận Kontum gửi Đức cha Châu Ngọc Tri về vụ Cồn Dầu

(3) 29/03/12 1:05 PM

(4)

- (5) Ngày 19/3/2012 vừa qua, Đức giám mục Phêrô Trần Thanh Chung, nguyên giám mục Kontum, đã gửi tới Đức cha Châu Ngọc Tri, HĐGMVN và linh mục Chánh xứ Cồn Dầu, lá thư bày tỏ những ưu tư, lo lắng và nhất là lập trường của ngài trước những sai phạm có hệ thống của nhà cầm quyền Đà Nẵng.
- (6) Theo Đức cha Phêrô Trần Thanh Chung, cách thức giả tòa Cồn Dầu của nhà cầm quyền Đà Nẵng là "bất chính, bất nhân, hoàn toàn đi ngược với tinh thần vì dân".
- (7) Ngài cũng bày tỏ "*trong vấn đề tranh chấp như thế này, người môn đệ khôn ngoan của Thiên Chúa sẽ không đứng về phía nào cả mà chỉ đứng về lẽ phải. Lẽ phải ở đây là giải tỏa không cần thiết, mà nếu cần thì phải đền bù thật công bằng, chứ không phải bằng dùi cui, bằng súng đạn, với cái lý của kẻ mạnh... Ai hậu thuẫn, người đó phạm tội đồng lõa, tham gia vào việc giết người cướp của dân nghèo.*"
- (8) Chúng tôi trân trọng gửi tới quý độc giả nội dung lá thư này.

Kg Đức Cha Yuxe CHÂU NGỌC TRI, Giám Mục Đà Nẵng.

Kontum ngày 19 tháng 3 năm 2012

Vấn đề Côn Dầu đã và đang làm khổ tâm nhiều người từ mấy năm nay, trong đó có tôi và anh chị em ở các phương trời xa trên thế giới. Riêng tôi, xin được bày tỏ tâm tư nguyện vọng của tôi, người con của mảnh đất lịch sử trên 135 năm nay, từ đời Cha Maillard (Cố Thiên), thời Văn Thân.

Những vấn đề nào được đặt ra hôm nay?

A .Trước hết vấn đề quy hoạch.

Cần xác định rằng đây là chuyện thường tình. Nhà Nước có quyền và bổn phận sắp xếp mọi chuyện tốt đẹp hơn, êm đẹp hơn, thoải mái hơn, nhưng phải chính đáng và hợp tình hợp lý, với châm ngôn “ Dân vì quý! Tất cả vì hạnh phúc người dân !”

Nhưng tại sao Côn Dầu lại có sự chống đối?

Vì những lý do không chính đáng và bất công, bất nhân sau đây:

- 1- Về dự án xây dựng các nhà cao tầng:
Không đủ lý mạnh để thuyết phục chuyên giải tòa một vùng có bề dày lịch sử tôn giáo đã có trên 135 năm nay. Hơn nữa, Việt Nam trọng “quê cha đất tổ” và dựng tới mồ má của cha ông, của người khác là trọng tội! Đất nước đã mất bao linh khí vì chuyện di dời mồ má tổ tiên trong những năm qua.
- 2- Càng không đủ lý lẽ để thuyết phục dân, khi lấy đất của dân để đáp ứng quyền lợi một tập đoàn tư nhân, phe nhóm thay vì cho một công trình phúc lợi chính đáng công cộng to lớn và cần thiết hơn.
- 3- Lý do xây dựng khu du lịch cũng không có trọng lượng vững chắc. Nếu vì du lịch, sao không duy trì khu Côn Dầu như một địa danh cổ như Hội An, có sức thu hút khách du lịch gấp bội!
- 4- Bồi thường hết sức bất công. Dền thì một ,bán ba mươi. Ai chịu nổi? Dân đang sống yên ổn với tương lai tươi sáng, nay bỗng nhiên phải cầm nắm tiền quá bèo, không đủ làm nên một mái nhà tương xứng để ở, ruộng vườn không còn và rồi hai bàn tay trắng làm gì mà sống?
- 5- Cách thức giải tòa : bất, chính, bất nhân, hoàn toàn đi ngược với tinh thần vì dân, do dân, với dân. Đây chẳng qua “vì quyền lợi của một nhóm người”. Ai lại dùng súng đạn, dùi cui để đánh đập dân đến chết? Ai giải thích được tại sao nhiều người đã phải liều lĩnh bỏ quê hương chạy trốn ra nước ngoài? Tại sao lại đến nỗi phải như thế ?

B. Nên đóng góp như thế nào cho phái đạo?

- a- Nếu chương trình giải tỏa là hợp tình hợp lý, thì cần bàn bạc với dân cho thấu tình đạt lý, thay vì áp đặt như bấy lâu nay. Hạnh phúc của dân là trên hết.
- b- Nhưng xem ra không hợp tình hợp lý, vì không nhất thiết phải hy sinh cả một khu di tích lịch sử như Cồn Dầu, với phong cảnh và hệ sinh thái quá tuyệt vời!

Sau đây xin kể Đức cha nghe cuộc đối thoại giữa các cán bộ và già làng cùng các chú Yao Phu tại một làng Dân tộc Bahnar có nghĩa địa sát bờ sông trong Thành phố Kontum.

Già làng hỏi: Các ông hôm nay bày rượu và đầu heo rồi mời chúng tôi lên có chuyện gì không?

Cán bộ: Đề nghị già làng và các chú Yao Phu ký giấy chấp thuận di dời nghĩa địa để làm đẹp Thành phố.

Già làng: Mời lên đây để ký giấy cho phép các ông đào mồ đào ma mà cha mẹ tổ tiên chúng tôi! Không bao giờ, không bao giờ!

Nói xong, già làng và các chú Yao Phu đứng dậy đi về.

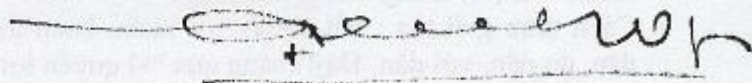
Tôi thiết nghĩ trong vấn đề “ tranh chấp như thế này”, người môn đệ khôn ngoan của Thiên Chúa sẽ không đứng về phía nào cả, chỉ đứng trên lẽ phải. Lẽ phải ở đây là giải tỏa không cần thiết, mà nếu cần, thì phải đền bù thật công bình và chính đáng, chứ không phải bằng dùi cui, bằng súng đạn với cái lý của kẻ mạnh! Những gì có được bằng vũ khí của kẻ mạnh đều không có giá trị. Ai hậu thuẫn, người đó phạm tội đồng lõa, tham gia vào việc giết người cướp của dân nghèo.

Trọng kính Đức Cha,

Với tâm tình của người con quê Cồn Dầu và lương tâm của một Giám Mục về hưu, tôi nhận thấy có bốn phận phải nói lên sự thật đau lòng của dân Cồn Dầu hèm nay, cũng là của chính tôi. Xin Đức cha thông cảm.

Kính chúc Đức Cha đầy sự khôn ngoan và can đảm của Chúa Thánh Thần.

Sẵn dịp, tôi xin chúc mừng lễ Bồn Mạng Đức Cha. Xin thánh Yuxe chuyển cầu cho chúng ta.

Ph. Trần Thanh Chung, Gm nghỉ hưu.
Người con Cồn Dầu ở phương trời xa.

Đồng kính gửi:

- Hội Đồng Giám Mục Việt Nam
- Đức Cha Micae, Giám Mục Gp Kontum
- Linh Mục chánh xứ Cồn Dầu